

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci. Număr de Duminică 8 franci pe an.

Redacţia,
Tipografia şi Administraţia:
BRAŞOV, PIAŢA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 cor., Fără dus acasă pe an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor., pe 1/4 an 5 cor. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicare; Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagină a 3-a un şir 20 bani.

Triumful democraţiei.

Democraţia a câştigat o splendidă învingere. Să nu vă uimiţi, că nu la noi a triumfat democraţia, ci în alte regiuni mai fericite, cu bărbaţi iubitori ai drepturilor poporului, în — Engiltera.

În şedinţa de Joi, 10 l. c. camera Lorzilor a votat cu 131 contra la 114 voturi proiectul de veto-bill, acceptat de camera comunelor şi prin care i se iau camerei Lorzilor cele mai principale prerogative. Prin acest vot camera lorzilor şi-a subscris ea însăşi sentinţa de moarte, dar a fost salvată de presiunea puternicului curent democratic.

Camera Lorzilor este instituţiunea legislativă feudalo-aristocratică împietrită a Angliei, bunăoară cum este regimul Ungariei aristocratic-feudal. Între aceasta cameră retrogradă şi între camera comunelor, camera poporului, cu elemente liberale, progresiste, exista de mai mult timp o încordare oarecare, deoarece Lorzii împietriţi în vechile deprinderi nizuiau să împedea orice avânt spre reforme liberale şi democratice ale camerei comunelor. Lorzii, ca toţi aristocraţii ramoliţi, îşi vedeau pericolul prin nouile avânturi democratice privilegiate mucegăite. Încordarea aceasta s-a schimbat cu vremea în o luptă acerbă între cele două camere legislative, care se continuă cu vehemenţă şi cerbicie cu deosebire de vre-o doi ani încoace şi care s-a terminat Joi cu înfrângerea puterii aroganţilor lorzii.

Pionierul acestor lupte, cel mai aprig şi real luptător pentru validitatea ideilor curate democratice, este ministrul de finanţe al Angliei, Henry

George-Lloyd. El a proclamat marele principiu, că democraţia săracă nu are nici un preţ. Trebuie ca poporul, marea masă a cetăţenilor, să ajungă la stare bună după munca sa sârguitoare şi să nu fie exploatat pe nedrept de şleahta aristocratică şi de stat.

Stăpânit de aceste vederi clare şi juste, George-Lloyd şi-a alcătuit proiectele sale de venituri şi contribuţiuni, în sensul, ca cetăţeanul mai sărac şi muncitorimea să fie scutită după posibilitate de poveri grele în suportarea poverilor publice, şi diferenţa în minus ce s'ar isca din cauza aceasta în budget, să se restituie prin o supunere justă la dare a marei proprietăţi şi a marilor capitaluri. George-Lloyd a pretins, ca marea proprietate să fie lipsită de privilegiile ei de până aci, a cerut să se introducă sistemul de dare progresiv. În acest sens şi-a prezentat proiectele în 1909.

Aristocraţii-conservativi s'au revoltat. Votate de camera comunelor, proiectele lui George-Lloyd au fost respinse de camera Lorzilor. Aceasta a fost semnalul de întetire a luptei. Guvernul însă, care afară de muncitori, era sprijinit şi de Irlandezi, a mers mai departe. A pregătit un proiect, acceptat de camera comunelor, prin care se reduce esenţial puterea de rezistenţă a Lorzilor. Anume proiectul dispune, că în chestiuni de finanţe ale statului, cum şi în alte chestiuni importante, camera Lorzilor nu are drept de veto. Un proiect de lege acceptat de camera comunelor devine lege, chiar şi dacă nu întruneşte aprobarea Lorzilor. Lupta în contra acestui proiect a fost şi mai inver-

sunată din partea Lorzilor. Din anumite consideraţii, camera comunelor a fost de două-ori disolvată (în 1910 şi 1911) şi s'au făcut alegeri. Nouă camere au susţinut cu insistenţă proiectul guvernului şi aşa, după lupte crâncene a ajuns proiectul la decizie în camera Lorzilor, Joi în 9 l. c. şi a fost acceptat.

Lorzii sau mai bine zis, majoritatea din camera Lorzilor a votat veto-billul, îndreptat contra lor, din o necesitate speculativă. Guvernul rezoluit şi precaut a esoperat învoiala regelui George, că dacă Lorzii vor respinge veto-billul, se va aplica faţă de camera Lorzilor aşa numitul peer-shub, adică regele în baza prerogativelor sale va numi atâţia membrii noi în camera Lorzilor, câţi vor fi de lipsă pentru a majoriza pe membrii retrograzi.

Opoziţia din camera Lorzilor a mai făcut unele încercări de mijlocire. Prin lordul Landsdowne a propus unele amendamente la proiect. Între acestea cel mai însemnat a fost amendamentul referitor la autonomia Irlandei, pe care guvernul e decis a o realiza, dar Lorzii retrograzi o detestază. Guvernul n'a primit nici un fel de compromis şi în cele din urmă Lorzii s'au plecat.

Ziua de 9 August este deci o zi istorică, o zi de cea mai mare ponderozitate nu numai în istoria Engilterei, ci şi în evoluţia democraţiei şi a ideii naţionale din toate ţările.

Precum votarea veto-billului înseamnă triumful democraţiei, aşa respingerea amendamentelor lordului Landsdowne, mai cu seamă în ce priveşte autonomia Irlandei, înseamnă

triumful ideii naţionale. Prin asigurarea autonomiei Irlandei, pentru care Irlandezii au purtat o luptă crâncenă şi au adus jertfe uriaşe, ei au ajuns la un splendid rezultat pe terenul naţional şi economic.

În ziua de 9 August a triumfat adevărata reprezentanţă a poporului, asupra reprezentanţei de clasă, a triumfat progresul asupra retrogradismului, munca cinstită cetăţenească asupra feudalismului sec.

Popoarele nemaghiare şi în special poporul român, cu sentimente şi străduinţe democratice atât de dezvoltate, n'are decât să salute acest triumf, pentru-că, cum zice un sociolog, „cu progresul culturii se desvoaltă la popoare o anumită conştiinţă socială internaţională şi largirea şi estinderea drepturilor omeneşti trece de la o ţară la alta, de la un popor la altul“.

Dr. Maniu la Khuen. «Bud. Tud.» desminte ştirile răspândite de ziare, că prin întrevăderea d-lui Maniu la Khuen s'ar fi reluat fruct împăciuirii Românilor. Semioficioasa e informată, că d-nul Dr. Maniu a cercetat pe Khuen în o chestiune, care priveşte exclusiv fostul său cerc electoral, al Vinului-de-jos.

Camera. Şedinţa de Sămbătă a camerei s'a petrecut cu votări şi interpelaţii. Prezid. a prezentat adresele oraşelor Bpesta (cerc. VII.), Braşov şi Ch. Oşorheiu, în cari cer luarea dela ordinea zilei a proiectului reformelor militare. Au urmat votări, cerute de opoziţie, apoi la finele şedinţei câteva interpelaţii.

Şedinţa următoare va fi Miercuri.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

O încercare de împăcare între Vatican şi Quirinal.

De G. Ocăşeanu.

Suferinţele grele, prin cari trece Papa Plus X, aduc în punctul luminos al chestiunilor zilei înmuierea intransigenţei pontificale de pe timpul lui Leo XIII. Sub acest Papă bine intenţionat şi pricepător al împrejurărilor în care a trăit, Vaticanul oficial nu s'a îndepărtat de linia înţelepciunii, decât când a fost constrâns de camarila cardinalicească.

În privinţa aceasta sunt probe de ajuns.

«Corriere della Sera» inspirat de cele ce se vor putea petrece în jurul evenimentelor, treceri «ad Patres» a mult bolnavului pontif, a dat la lumină un document despre o pregătire de apropiere între Vatican şi guvernul italian. Se pare, că mai de demult pe sub mână se întreţineau relaţiuni între diferitele guverne italiene şi Papii Romei. Prin urmare, în fond nu era un sentiment de ură ireductibilă între cele două forţe dispartate. Totul depindea de fluctuaţiunea partidelor din Vatican, care înclinau azi pentru intransigenţă şi mâine pentru «benemolia».

O rudenie de aproape a fostului prim-ministru italian, Crispi, d-nul Palamanghi Crispi dă la iveală, în ziarul citat, un interesant articol, care face sen-

zaţiune într'un timp ca cel de faţă, când serbându-se încă jumătatea centenarului Regatului Italiei, ziarele papale spun, că acest eveniment se serbează cu «festivităţi banditeşti la adresa Vaticanului».

Articolul nepotului marelui ministru italian, Crispi e foarte instructiv, pentru-că ne permite o ochire discretă în culisele negocierilor Vaticanului cu unele personaje din Vatican.

Autorul articolului prezintă pe scenă de o parte pe bărbatul de stat Crispi, iar de altă parte pe abatele Tosti de Monte Cassino, vice-archivarul Sfântului Scaun. Acest abate se remarcase de mai înainte prin scrierile sale istorice, dintre care, pentru istoria Italiei, «Uniunea statelor lombardice» a fost de mare folos. Dar ce e de semnalat şi mai mult în favoarea abatelui Tosti era, că Leo XIII îl sprijinea până la punctul de a se expune.

Ce voi istorisi aici se urcă la acum 25 de ani. În istoria Vaticanului o aşa scurtă perioadă nu însemnează decât un minut. Daviza bisericei catolice e să fie răbdătoare, căci ea e eternă. (Patens quia aeterna). Deci ce vom istorisi acum e de eri.

În luna lui Maiu 1887 abatele Tosti solicită o audienţă la Crispi, dându-se că venind din partea Pontifului. Obiectul audienţei era să înceteze neînţelegerile dintre Stat şi Biserică. Spre a dovedi buna intenţiune a Vaticanului (sau mai corect a Papei, personal) Tosti a dat lui Crispi o broşură «La Conciliazione» (a cărei prefaţă era, se spune, scrisă chiar

de Leo XIII), dar care în tot cazul era scrisă cu aprobaţiunea Papei.

În broşura această nu era vorba de Regele Italiei, ci de poporul italian întreg, care a pus mâna pe Roma. Papa n'are nevoie să se adreseze prinţilor din Casa Savoia spre a recăştiga Roma, căci aceştia n'au nici o putere asupra Romei. Şi dacă poporul italian ar da Roma Păpilor şi ar vrea să aibă el Cetatea eternă, ar trebui s'o cucerească dela poporul italian.

Pe baza acestor argumentaţi, abatele căuta să-l încante pe subtilul diplomat Crispi, spuindu-i că un popor de aproape 40 de milioane ar putea trăi în armonie cu Papa, pe care să-l ducă chiar în lectică, ca vechii romani pe Iuliu Cezar.

Sicilianul Crispi ascultă cu duhul b'andetei pe abatele Tosti şi... nu zise nimic. De aceea, părintele Tosti se înfăţişă a doua oară înaintea enigmaticului diplomat şi-l rugă în numele Papei la o declaraţie în scris.

Pentru a putea merge mai departe, Papa Leo XIII s'ar fi mulţumit la început cu cesiunea proprietăţii San Paolo şi a fondului bisericesc ei aparţinător. San Paolo era una din cele patru Basilice patriarhale, ce formează cel al patrulea picior al Scaunului St. Petru. În principiu Crispi n'a făcut nici o obiecţiune, dar îi făcu cunoscut părintelui Tosti, că şi Vaticanul ar trebui la rândul său să vie cu o ofertă conciliantă spre a fi odată cu vrăjmăşii interne.

Abatele Tosti îi prezintă după aceasta primul ministru Crispi o scrisoare a

cardinalului secretar de stat, care se pune garant că într-adevăr numai abatele Tosti se bucură de deplina încredere a lui Leo XIII, şi că trebuie îndepărtate influenţele secundare ce înfrănesc chestiunea privitoare la cesiunea Basilicei San-Paolo. Adevărul era, că Pontiful predecesor lui Pius X ţinea enorm să între în posesiunea numitei Basilici. Tosti explică zorul acesta al Papei prin intenţiunea acestuia de a paralisa partidul intransigent din Vatican, care îi era vrăjmas în politica de conciliaţiune cu Regatul. Fi-vă fi fost sinceră această expunere a lucrurilor, nu se poate spune cu siguranţă, în tot cazul e adevărat că la 23 Maiu Leo XIII a ţinut cardinalilor o alocuţiune cu tendinţă conciliantă. »Să dea cerul«, zicea răposatul Pontif, »ca zelul nostru pacific să fie de folos mai ales Italiei noastre, naţiunii pe care însuşi Dumnezeu a unit-o strâns de pontificatul roman şi pe care şi natura ne-o recomandă (?) inimilor noastre. Din tot sufletul dorim, precum am repetat-o şi de altădată, ca inimile tuturor italienilor să se afle în siguranţă şi în linişte, pentru ca să înceteze pernicioasa desbinare de până acum«.

Pe când Papa Leo XIII ţinea acest enigmatic limbaj, deodată în Vatican s'a schimbat sceneria. Intransigenţii au venit la cârmă şi au rupt orice negocieri de apropiere de detestatul Quirinal.

În faza aceasta stau lucrurile şi până azi.

»Seara...«

Insoțirea industrială brașoveană de mobile ca membru al însoțirii de credit centrala regnicolară.

Magazin de mobile:

in depozit: aranjamente de odăi de dormit, de prânz, odăi pentru domni și de salon. Primește a aranja complet locuințe, birouri și bucătării. Pregătește articoli de comerț și tapiserie.

Se află mobile dela excecția cea mai simplă până la cea mai elegantă **cu preț convenabil** pe lângă **condiții favorabile.**
Strada Vămei 36. **Visitare fără obligament de cumpărare. Proiect de spese gratuit.** **Palatul Czeli.**

Nr. 12712—911.

Publicațiune.

Având în vedere că ne amenință pericolul „Holerei“, dispunem în privința negocierii cu victualii sau mijloace de trai precum și a altor articole de gustat, următoarele:

1) Orice soi de poame: (pere, mere, cireșe, vișine, fragi, mure, afine, persece, struguri etc.) se poate vinde numai dacă poamele sunt coapte, iară vasul din care se vinde este curat și peste acesta acoperit sau cu organtin sau cu fil alb și curat sau cu o impletitură de sârmă.

Poame necoapte sau rescoapte și poame, cari se vând din vase necurate sau poame care nu s ferite de muște și de praf, se consideră de nesănătoase se confiscă și se nimicesc.

Pepenii nu e iertat a-i vinde tăiați.

Poame, cari sunt menite de a fi puse pe iarnă așadară menite de a fi fierte, cari prin urmare pot fi și necoapte — trebuie să poarte inscripția: „necoapte, menite de a fi fierte“.

Zaharicale și prăjituri zaharisite, succuri de poame și sirupuri nu e permis a le oferi spre vânzare decât numai din vase acoperite și perfect curate. — Vanzătorii înșiși trebuie să poarte haine curate și să-și țină mâinile curate. — Obiectele de consumat, ce se oferesc în confetării, în cafenele, în hoteluri și în restaurante trebuie, să fie bine ocrotite și ferite de muște și de praf. — Zahărul menit de a fi folosit în cafea, pânea și orice alte prăjituri pot fi prezentate pe masă numai în toculețe de hârtie — fagurii de miere pot fi oferite spre vânzare numai acoperiți, cu fil sau organtin.

3) Cornuri, jimble, pâne tăiată — fie în piață, fie în brutării sau în alte localuri — nu e permis a se vinde decât de pe locuri așternute cu măsaie sau pânzături curate sau din coșulețe curate îmbrăcate cu organtin curat.

4) Lapte și produse de lăptărie nu e permis a le vinde decât numai în vase curate și bine astupate.

5) Toate mărfurile de carne și de cărnărie — atât în locale de negoț cât și în ospătarie — trebuie bine ferite de murdărie.

6) Zarzavatul nu poate fi oferit spre vânzare, decât numai din coșuri curate și nu e permis să-l speli în apă curgătoare, nici în pârșe nici în lacuri.

7) Pește provenit din ținuturi infectate de ho'eră, se poate pune în vânzare numai, dacă înainte de a-l pune în vânzare, speli peștele cu apă caldă, îl desfăci în apă fiartă și îl speli. — Tot așa are a se procede și cu străiele, cu care a fost acoperit peștele mort în decursul transportului (Nrii: 6016/911 Viceșpan și 139163/910 Nr, ordinul ministrului de interne.

8) Oricine calcă aceste dispozițiuni sau care nu le observă va fi pedepsit cu pedeapsă în bani până la 500 cor. sau cu arest, corăspunzător.

Brassó, în 19 Iulie 1911.

Magistratul orașenesc.

„Deganin“ contra gândacilor

Bucură-te doamnă dragă. că incurând nu vei mai avea gândeci (șvabi) în bucătărie, căci firma românească:

F. A. Degan, din Fiume

(Postafiók Nr. 163 a inventat un prav nou, „Deganin“ care e cel mai bun și pe toți li omoară.

Costă 1 kgr. 3 coroane. Mai puțin ca un 1/2 kgr. nu se trimite. Porto costă 72 fil., iar banii se trimit înainte (anticipative) la firma sus numită.

Dacă comanzi 4 kgr. de cafea, atunci cere și 1 kg. „Deganin“. căci 5 kgr. se trimit franco.

In Fiume toți vorbasc de pravul „Deganin“, căci l'au probat cu mare rezultat.

Cere gratis și preț curent românesc pentru cafea bună!!

„Deganin cu mare efect.

Recomandăm cetitorilor ziarului nostru, Magazinul de haine și Confecțiuni de dame

I. ASCHER

Brasov, Strada Inului Nr. 26.

unde pot cumpăra de superioritate constatată **haine** pentru bărbați, băeți și copii, asemenea și pentru dame și fetițe: **Jachete, Costume de dame, Foi, Halaturi, Bluze, Jupoeane** etc.

Comande cu posta se efectuează complet cu **rambursă.**

Când se comandă, notați lățimea peptului, culoarea stoffii și cam cu ce preț.

1148,7—100

Pentru ce nu convine se dau banii îndărăt.

Mare asortiment de broderii

Zilic primesc novități

Broderii miraculos de ieftine 100 perini de divan gata și începute	a	4 cor.
20 perini de in desinate	b	1.40 cor.
100 covoare cu metru gata și începute	c	4—
100 Milieus gata și începute	d	4—
10 Wandschoner 170 cr lung stoff Aida	e	5—

Broderiile cele mai frumoase și mai ieftine se află numai la

Fritz Bolesch

Magazin cu tapiserie, impletituri și mărunțisuri. Str. Vămiei 29

Asortiment bogat de lână și tort

serviciu prompt și bine

F. Zl. 271/1911.

Publicațiune.

Sămbătă în 19 August a. c. la 11 oare a. m. se va ținea în cancelaria oficiului silvanal orașenesc în Brassó o pertractare de oferte pentru zidirea de localități în magazinul de lemne orașenesc, pentru instalarea de ferestrite lemne, preliminar cu suma de 5983 cor. 31 b.

Oferte timbrate cu 1 cor. și însoțite cu vadiu de 5% să se înainteze până în 19 August a. c. 11 oare a. m. în cancelaria oficiului silvanal, unde se pot vedea și condițiile mai deaproape planul și devizul costului.

Brassó, 12 August 1911.

Oficiul orașenesc silvanal.

Se caută

o profesoară de grădină de copii, româncă pentru România.

A se adresa la doamna Toculescu, strada Orfanilor Nr. 22.

Fiedrich Reiser.

Strungar de lux, Magazin cu articole de galanterie.

Brasov strada Vămiei Nr. 31.

recomandă depositul său bogat asortat cu umbrele, corturi, articole de lux, tot soiul de instrumente musicale, gramophone, plăche, cele mai nouă lampe de buzunar. Asortiment bogat de gențulițe moderne de mână pentru dame.

1362 1—90

„Arieșana“

inst. de credit și econ. soc. pe acții în Turda.

Cheque-Conto 25209 — Filiala Jara — Telefoa 88.

Escomptează cambii simple și hipotecare pe lângă 7—8%.

Face împrumuturi pe obligații intabulate și caventate cu 7—8%.

Financializează tot felul de întreprinderi economice.

Primește depuneri pe lângă libele și în Cont curent cu 5%, după cari, darea o plătește institutul.

Depuneri se pot face și ridica și prin postă.

Sume de 5—6 mii cor. se pot ridica ori când fără abdicere, sumele mai mari după starea casei.

1458. 1—40

Direcțiunea.

Curelărie, selărie, fabricatie de giamantane și hamuri.

Tot felul de obiecte de voiaj, lucrează după dorință, asemenea și Reparaturi

Mihail Mooser

Brasov, Brașo-vechi.

Strada lungă 37.

Hotel Central

Nr. 1

Renovat din nou, odăi frumoase și sănătoase. Prețurile dela 2 coroane în sus. Sală mare pentru nunți, banchete, baluri, concerte, etc. Bucătărie renumită. Restaurant în Grădina Hotelului. Vinuri curate de Ardeal, Bere Steinbruch, Serviciu prompt. Omnibus pentru gară la toate trenurile.

IOSEF WYHANEK, Hotelier.